

*Araştırma / Research***ALKOL, MADDE BAĞIMLILIĞI TEDAVİSİ GÖREN HASTALARDA
YAŞAMIN ANLAMI****MEANING OF LIFE IN PATIENTS WITH ALCOHOL, SUBSTANCE
ABUSE TREATMENT**Nihan ALTAN SARIKAYA¹, Selda ÖZTÜRK¹¹Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi**Özet**

Amaç: Çalışmanın amacı; Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlıları Tedavi ve Araştırma Merkezinde tedavi gören hastaların yaşam anlam düzeylerini ve ilişkili faktörleri belirlemektir.

Yöntem: Çalışma, Temmuz-Ağustos 2017 tarihleri arasında, Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlıları Tedavi ve Araştırma Merkezinde tedavi gören, çalışmaya katılmayı kabul eden 30 erkek hasta ile kesitsel ve tanımlayıcı olarak yapıldı. Veriler, araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu ve Yaşamın Anlamı Ölçeği ile toplandı.

Bulgular: Araştırmaya katılan erkek hastaların yaş ortalaması 38,18±14,15 iken, %60'ı evli, %43,3'ü lise mezunu, %6,7'si yalnız yaşamakta, %40'ı işsiz, %36,7'si daha önce yatarak tedavi olmuş, %40'ı daha önce intihar girişiminde bulunmuş ve %46,7'si ise daha önce kendini yaralama davranışında bulunduğunu belirtmiştir. Tedavi gören hastaların Yaşam Anlamı Ölçeği toplam puan ortalaması 45,53±11,29, var olan anlam alt boyut puan ortalaması 22,50±8,06, bulunmaya çalışılan anlam alt boyut puan ortalaması ise 23,00±8,79 olarak bulunmuştur. Hastaların intihar girişiminde bulunma durumu ile var olan anlam arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır (p<0,05).

Sonuç: Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlıları Tedavi ve Araştırma Merkezinde tedavi gören erkek hastaların genel olarak yaşamda anlam arama düzeylerinin, yaşam anlamına sahip olma düzeylerine göre yüksek olduğu ve intihar girişiminde bulunma durumu ile yaşam anlamına sahip olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Alkol kullanımı, Madde kullanımı, Uyuşturucu bağımlılığı, Yaşam anlamı

Abstract

Objective: The aim of the study is to determine the level of life meaning and related factors of the patients treated at the Alcohol and Drug Addiction Treatment and Research Center.

Method: The study was cross-sectional and descriptive with 30 male patients who were treated at the Alcohol and Drug Addiction Treatment and Research Center between July-August 2017 and who agreed to participate in the study. The data were collected by the questionnaire form prepared by the researcher and the Meaning of Life Questionnaire (MLQ).

Results: The average age of the male patients participating in the study was 38.18±14.15, 60% of the patients were married, 43.3% were high school graduates, 6.7% were living alone, 40% were unemployed, 36.7% had attempted suicide before and 46.7% stated that they had previously been in self-injury behavior. The mean score of life mean scores of the treated patients was 45.53±11.29, mean subscale mean score was 22.50±8.06, meaning to be found subscale score was 23.00±8.79. There was a statistically significant difference between the suicide attempts and the meanings of the patients in the study (p <0.05).

Conclusion: Alcohol and Drug Addicts Treatment and Research Center in treated males generally search for meaning levels of the life of the patients, was found to be a statistically significant difference between life was at a high level according to that level with the meaning and the state to attempt suicide by the state to have the meaning of life.

Key Words: Alcohol use, Substance use, Drug addiction, Meaning in life

Geliş tarihi/Received: 19.10.2018 / **Kabul tarihi/Accepted:** 28.12.2018

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Nihan ALTAN SARIKAYA, Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Edirne

Telefon/Phone: +90 284 213 30 42 (2131)

E-posta/E-mail: nihanaltan85@gmail.com

Giriş

Bağımlılık, bireyin kullanmakta olduğu maddeyi birçok kez bırakmayı denemesine rağmen bırakamaması, bıraktığı zaman ise yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkması olarak belirtilmektedir. Büyük bir halk sağlığı sorunu olarak değerlendirilen bağımlılığın, kişinin çevresini ruhsal, sosyal ve fiziksel açıdan büyük oranda etkileyen çok yönlü bir hastalık olduğu da belirtilmektedir (1-3). 2016 yılı Dünya Madde Raporu'nda, 2014 yılında, dünyada 15-64 yaş arasında yaklaşık 247 milyon kişinin en az bir yasadışı madde kullandığı, bunlardan en az 29 milyonunun kullanım bozukluğu yaşadığı bildirilmiştir (4). Türkiye'de Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzlem Merkezi'nin (TUBİM) hazırladığı Türkiye Uyuşturucu Madde Raporu'nda ise 2011 yılında sigara kullanımının %51,8, alkol kullanımının %28,3; 2013 yılında, madde kullanımının %2,7 olduğu belirtilmiştir (5,6).

Alkol/madde kullanımına neden olan faktörlerin belirlenmesi bu durumlara yönelik oluşturulacak müdahalelere yardımcı olacaktır. Alkol/madde kullanımına neden olan olası faktörlerden birisinin de bireylerin yaşamındaki anlam azalması olduğu düşünülmektedir (7,8). Martin ve ark. (9) yaptıkları çalışmada madde kullanımının yaşamdaki anlam eksikliği ile ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Yaşamın anlamını doğru olarak algılayabilen bireyler yaşamı pozitif bir değişken olarak görmektedirler (10). Yaşamında anlam olmayan bireylerin yaşamlarının anlamsız, plansız ve amaçsız olacağı, aynı zamanda herhangi bir görevi gerçekleştirmede zorlanacağı ve bu durumun can sıkıntısı olarak ortaya çıkacağı belirtilmektedir (11,12). Bağımlılık yapan davranışlar uyarıcı nitelikte olduğu için can sıkıntısı algısını azaltmaktadır (8). Csabonyi ve Phillips (13) bireylerin yaşam anlamı arttıkça sigara, alkol, madde kullanımının ve can sıkıntısının azaldığını belirtmiştir.

Wrosch ve ark. (14) yaşamdaki amaçsızlığın, bireylerin ruh sağlığını olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. Palfai ve ark. (15) yaşam amacı daha az olan üniversite öğrencilerinde daha fazla alkol kullanımının olduğunu, benzer olarak İlhan (2013) sigara/alkol/madde kullanmayan bireylerin yaşam amaç puanlarının daha yüksek olduğunu saptamıştır.

Bireylerin yaşamlarındaki anlam varlığının, bağımlılığın önleminde ve tedavisinde koruyucu faktörlerden biri olarak değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle çalışma, Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlıları Tedavi ve Araştırma Merkezinde (AMATEM) tedavi gören hastaların yaşam

anlam düzeylerini ve ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Çalışma AMATEM de tedavi olan hastaların yaşam anlamını ve ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla kesitsel ve tanımlayıcı olarak yapıldı. Araştırma, Temmuz-Ağustos 2017 tarihleri arasında, bir üniversite hastanesine bağlı AMATEM de tedaviye yeni başlayan, 18 yaş üstü ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 30 hastayla gerçekleştirildi.

Çalışmaya katılan hastalara araştırmacı tarafından oluşturulan cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, çalışma durumu ve kiminle birlikte yaşadığı olmak üzere 6 adet sosyo-demografik soru ve alkol ve madde öyküsünü içeren 7 sorudan oluşan kişisel bilgi formu ile Demirdağ ve Kalafat (17) tarafından Türkçe formunun geçerliği ve güvenilirliği yapılan Yaşamın Anlamı Ölçeği (YAÖ) uygulandı. Bu ölçek 10 maddeden oluşmakta ve 2 alt boyutu ("Var Olan Anlam" ve "Bulunmaya Çalışılan Anlam") bulunmaktadır. Ölçekten alınan puanlar arttıkça bireyin yaşam anlamına sahip olma düzeyinin de yükseldiği belirtilmektedir. Ölçekten en az 7, en fazla 70 puan alınabilmektedir. Ölçeğin Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı 0,81 iken çalışmamızda Cronbach

alpha güvenilirlik katsayısı 0,70 olarak bulunmuştur.

Bu çalışmanın uygulanabilmesi için bir Devlet Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan Sayı:TÜTF-BAEK2017/175 Tarih:05.07.2017 yazılı izin, kurum izni ve çalışmaya katılmayı kabul eden hastalara araştırma hakkında bilgi verilerek aydınlatılmış onam alındı. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 21 istatistik programı ile analiz edildi ve araştırmanın verileri, yüzdelik dağılımlar, ortalamalar, standart sapma ve Kolmogorov-Smirnov testi yapıldıktan sonra, Mann-Whitney U testleri ile analiz edildi. İstatistiksel testlerin anlamlılık düzeyi olarak $p < 0,05$ değeri kabul edildi. Araştırma soruları aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

1. AMATEM servisinde tedavi gören hastaların yaşam anlamı düzeyleri nedir?
2. AMATEM servisinde tedavi gören hastaların yaşam anlamı düzeylerini etkileyen faktörler nelerdir?

BULGULAR

Çalışmaya katılan erkek hastaların yaş ortalaması $38,18 \pm 14,15$ 'dir. Hastaların %60'ının evli, %43,3'ünün lise mezunu olduğu, %6,7'sinin yalnız yaşadığı, %40'ının işsiz olduğu, %36,7'sinin daha önce yatarak tedavi olduğu, %40'ının daha önce intihar girişiminde bulunduğu ve

%46,7'sinin ise daha önce kendini yaralama davranışının olduğu da saptandı. Alkol/Madde Bağımlılığı tedavisi gören hastaların yaşam anlamı ölçeği toplam puan ortalaması 45,53±11,29 (maks: 70),

olarak bulunurken, var olan anlam alt boyut puan ortalaması 22,50±8,06 (maks: 35), bulunmaya çalışılan anlam alt boyut puan ortalaması ise 23,00±8,79 (maks: 35), olarak saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1: Yaşamın Anlamı Ölçeği ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları (n=30)

YAŞAMIN ANLAMI ÖLÇEĞİ	Ort.±SS
Var olan anlam	22,50±8,06
Bulunmaya çalışılan anlam	23,00±8,79
Toplam YAÖ	45,53±11,29

Araştırmada hastaların medeni durumu, eğitim durumu, çalışma durumu, kiminle birlikte yaşadığı ve kendini yaralama davranışında bulunma durumu ile YAÖ ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmazken

($p>0,05$), var olan anlam alt boyut puanının intihar girişiminde bulunma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<0.05$)(Tablo 2).

Tablo 2: Hastaların Var Olan Anlam Alt Boyut Puanının İntihar Girişiminde Bulunma Durumuna Göre Farklılığı (n=30)

İntihar Girişiminde Bulunma	N	S.T.	S.O.	U	z	t
Evet	12	11,54	138,50	60,500	-2,015	0,04
Hayır	18	18,14	326,50			
U=Mann Whitney U Testi						

TARTIŞMA

Bu çalışmada, AMATEM servisinde tedavi gören erkek hastaların yaşam anlam düzeyleri ve yaşamdaki anlamın medeni durum, eğitim durumu, yalnız yaşayıp yaşamama durumu, kendini yaralama ve intihar girişiminde bulunma gibi çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi yapıldı.

Çalışmamızda Alkol/Madde Bağımlılığı tedavisi gören erkek hastaların Yaşamın

Anlamı Ölçeği toplam puan ortalaması 45,53±11,29, var olan anlam alt boyut puan ortalaması 22,50±8,06, bulunmaya çalışılan anlam alt boyut puan ortalaması ise 23,00±8,79 olarak bulunmuştur (Tablo 1).

Marsh ve ark. (18)'in alkol bağımlılığı tedavisi gören hastalarda alkol bağımlılığı ile yaşam amaçları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmasında, yaşamdaki anlam düşüklüğünün alkol bağımlılığıyla ilişkili

olduğu belirtilmiştir. Krentzman ve ark. (19)'ın literatür taraması olarak yaptıkları çalışmada, alkol bağımlılığı olan kişilerin yaşam anlamının ve amacının alkol bağımlılığı olmayanlara göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

Literatürle benzer olarak Yüksel'in (20) yaptığı "Genç yetişkinlerde yaşamın anlamı" isimli çalışmada da, araştırmaya katılan genç yetişkinlerin genel yaşam anlam puanının $48,85 \pm 9,35$, var olan anlam puanının $25,74 \pm 6,54$, bulunmaya çalışılan anlam puanının ise $23,11 \pm 7,43$ olduğu belirtilmiştir. Saraç ve ark. (21) üniversite öğrencilerinde yaptıkları çalışmada erkek öğrencilerin genel yaşam anlamın $54,63 \pm 7,35$, var olan anlamın $28,13 \pm 4,66$, bulunmaya çalışılan anlamın ise $26,60 \pm 6,39$ olduğu belirtilmiştir.

Çalışmamızda erkek hastaların medeni durumu, eğitim durumu, çalışma durumu, yalnız yaşayıp yaşamaması ve kendini yaralama davranışında bulunma durumu ile YAÖ ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$) (Tablo 2).

Yüksel ve ark. (22)'ın yetişkinlerin yaşamı anlamlandırma düzeylerini incelediği çalışmada, bireylerin genel yaşam anlamının, medeni durum, yalnız yaşayıp yaşamama durumu ve eğitim durumu gibi değişkenlere göre farklılık göstermediği, var olan anlam alt boyutunun ise medeni

durum ve yalnız yaşayıp yaşamama değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Çalışmamızda hastaların var olan anlam alt boyut puanının intihar girişiminde bulunma durumuna göre istatistiksel olarak bir anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p < 0.05$) (Tablo 2). Çalışmamızla benzer olarak Apaydın ve ark. (23) intihar girişiminde bulunan bireylerde bazı değişkenlerle intihar girişimi arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, intihar eden bireylerin yaşamlarının bir anlamı olmadığını belirttikleri saptanmıştır. Edwards ve Holden (24)'ın üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada da yaşamdaki amacın, hem intihar düşüncesini hem de gelecekteki intihar davranışı olasılığını olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, çalışmamızın sonucunda literatürle benzer olarak yaşam anlamının bağımlılık, intihar gibi değişkenlerle etkilendiği saptanmıştır. Kişilerin yaşamdaki anlam varlığı ve arayışlarının, bağımlılığın önlenmesinde ve tedavisinde koruyucu faktörlerden biri olarak değerlendirilmesi, bağımlılarda tedavinin etkin bir şekilde sürdürülebilmesi ve intihar oranlarının azaltılması için yaşam anlamını arttıran psikoeğitimin ve

aktivitelerin önemli olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamızın verilerinin tek bir merkezden elde edilmesi ve çalışmanın yapıldığı tarihlerde klinikte yalnızca erkek hastaların bulunması araştırmanın

sınırlılığı olarak değerlendirilmektedir. Çalışmanın bu konuda yapılacak araştırmalara yol göstereceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Yıldırım B, Engin E, Yıldırım S. Alkol ve madde bağımlılarında yalnızlık ve etki eden faktörler. *Journal of Psychiatric Nursing* 2011; 2:25-30.
2. Çöl IA, Sönmez MB, Vardar ME. Alkol bağımlısı olan hastalarda içsel farkındalığın değerlendirilmesi. *Arch Neuropsychiatr* 2016; 53:17-22.
3. Fıncık S. Madde ve bağımlılık. In Gürhan N (Ed.): *Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği*. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitabevi, 2016; 621-60.
4. United Nations Office on Drugs and Crime. *World Drug Report 2016*. <https://www.unodc.org/wdr2016/en/topics.html>. Erişim tarihi: Ocak 10, 2018.
5. Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (TUBİM) Raporu 2012. <http://www.sck.gov.tr/oecd/2012%20T%C3%BCrkiye%20Uyu%C5%9Fturucu%20Raporu.pdf>. Erişim tarihi: Ocak 19, 2018.
6. Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (TUBİM) Raporu 2014. <http://www.narkotik.pol.tr/TUBIM/Documents/TURKIYE%20UYUSTURUCU%20RAPORU%202014.pdf>. Erişim tarihi: Ocak 19, 2018.
7. Marta K. Sense of life meaningfulness in drug addicts. *Polish Journal of Social Rehabilitation* 2017; 1:105-18.
8. Thege BK, Bachner YC, Kushnir T, Kopp MS. Relationship between meaning in life and smoking status: Results of a national representative survey. *Addictive Behaviors* 2009; 34:117-20.
9. Martin RA, MacKinnon S, Johnson J, Rohsenow DJ. Purpose in life predicts treatment outcome among adult cocaine abusers in treatment. *J Subst Abuse Treat* 2011; 40:183-88.
10. Zhang Y, Mei S, Li L, Chai J, Li J, Du H. The relationship between impulsivity and internet addiction in chinese college students: a moderated mediation analysis of meaning in life and self-esteem. *PLoS ONE* 2015; 10:1-13.
11. Harlow LL, Newcomb MD. Towards a general hierarchical model of meaning and satisfaction in life. *Multivariate Behavioral Research* 1990; 25:387-405.
12. Sezer S. A view to the subject of the meaning of life in terms of theoretical and psychometric studies. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences* 2012; 45:209-27.
13. Csabonyi M, Phillips LP. Meaning in life and substance use. *Journal of Humanistic Psychology* 2017; 57:1-17.
14. Wrosch C, Scheier MF, Carver CS, Schulz R. The importance of goal disengagement in adaptive self-regulation: When giving up is beneficial. *Self Identity* 2003; 2:1-20.

15. Palfai TB, Ralston TE, Wright LL. Understanding university student drinking in the context of life goal pursuits: The mediational role of enhancement motives. *Personality and Individual Differences* 2011; 50:169-74.
16. İlhan T. Üniversite öğrencilerinde yaşam amaçları ve madde kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2013; 6:183-96.
17. Demirdağ S, Kalafat S. Yaşamın Anlamı Ölçeği (YAÖ): Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2015; 16:83-95.
18. Marsh A, Smith L, Piek J, Saunders B. The purpose in life scale: Psychometric properties for social drinkers and drinkers in alcohol treatment. *Educational and Psychological Measurement* 2003; 63:859-71.
19. Krentzman AR, Cranford JA, Robinson EA. Long-term increases in purpose in life are associated with remission from alcohol dependence. *Alcoholism Treatment Quarterly* 2015; 33:252-69.
20. Yüksel R. Genç yetişkinlerde yaşamın anlamı. *Sakarya University Journal of Education* 2012; 2:69-83.
21. Saraç H, İpek AN, Çavuş FZ. Üniversite öğrencilerinin yaşam anlamı düzeylerinin farklı değişkenler bağlamında incelenmesi. *Academic Review of Humanities and Social Sciences* 2018; 1:50-61.
22. Yüksel MY, Güneş F, Akdağ C. Investigation of the Death Anxiety and Meaning in Life Levels among Middle-Aged Adults. In *SPC* 2017; 165.
23. Apaydın H, Özdemir Ş, Ünal AZ. İntihar girişiminde bulunan bireylerde bazı değişkenlerle intihar girişimi ilişkisi. *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi-AUID* 2016; 3:7-46.
24. Edwards MJ, Holden RR. Coping, meaning in life, and suicidal manifestations: Examining gender differences. *Journal of Clinical Psychology* 2001; 57:1517-34.